विन्मर्हत्पुण्यं कर्म करोति तद्धास्यान्ततः क्षीयत एव । आत्मानमेव लोकमुपासीत । स
य आत्मानमेव लोकमुपास्ते न हास्य कर्म क्षीयते । अस्माद्ध्येवात्मनो यद्यत्कामयते तत्त-
त्सृजते ॥ २८ ॥ अथो अयं वा आत्मा सर्वेषां भूतानां लोकः । स यज्जुहोति यद्यजते तेन
देवानां लोकः । अथ यदनुब्रूते तेनर्षीणाम् । अथ यत्प्रजामिच्छते यत्पितृभ्यो निपृणाति
5 तेन पितॄणाम् । अथ यन्मनुष्यान्वासयते यदेभ्यो ऽशनं ददाति तेन मनुष्याणाम् । अथ
यत्पशुभ्यस्तृणोदकं विन्दति तेन पशूनाम् । यदस्य गृहेषु श्वापदा वयांस्यापिपीलिकाभ्य
उपजीवन्ति तेन तेषां लोकः । यथा ह वै स्वाय लोकायारिष्टिमिच्छेदेवं हैवंविदे सर्वदा
सर्वाणि भूतान्यरिष्टिमिच्छन्ति । तद्धैतद्विदितं मीमांसितम् ॥ २९ ॥ आत्मैवेदमग्र आ-
सीदेक एव । सो ऽकामयत । जायां मे स्यात् । अथ प्र जायेय । अथ वित्तं मे स्यात् । अथ
10 कर्म कुर्वीयेति । एतावान्वै कामः । नेच्छंश्चनातो भूयो विन्देत् । तस्मादप्येतर्ह्येकाकी
कामयते । जायां मे स्यात् । अथ प्र जायेय । अथ वित्तं मे स्यात् । अथ कर्म कुर्वीयेति । स
यावदप्येतेषामेकैकं न प्राप्नोत्यकृत्स्न एव तावन्मन्यते । तस्यो कृत्स्नता ॥ ३० ॥ मन
एवास्यात्मा । वाग्जाया । प्राणः प्रजा । चक्षुर्मानुषं वित्तम् । चक्षुषा हि तद्विन्दति । श्रोत्रं
दैवम् । श्रोत्रेण हि तच्छृणोति । आत्मैवास्य कर्म । आत्मना हि कर्म करोति । स एष
15 पाङ्क्तो यज्ञः । पाङ्क्तः पशुः । पाङ्क्तः पुरुषः । पाङ्क्तमिदं सर्वं यदिदं किं च । तदिदं सर्वमा-
प्नोति यदिदं किं च य एवं वेद ॥ ३१ ॥

---

5. Jâgnavalkja's Gedanken über die Unsterblichkeit (14, 5, 4, 1—16).

मैत्रेयीति होवाच याज्ञवल्क्यः । उद्यास्यन्वा अरे ऽहमस्मात्स्थानादस्मि । हन्त ते
ऽनया कात्यायन्यान्तं करवाणीति ॥ १ ॥ सा होवाच मैत्रेयी । यन्म इयं भगोः सर्वा पृथि-
वी वित्तेन पूर्णा स्यात्कथं तेनामृता स्यामिति ॥ नेति होवाच याज्ञवल्क्यः । यथैवोपक-
20 रणवतां जीवितं तथैव ते जीवितं स्यात् । अमृतत्वस्य तु नाशास्ति वित्तेनेति ॥ २ ॥ सा
होवाच मैत्रेयी । येनाहं नामृता स्यां किमहं तेन कुर्याम् । यदेव भगवान्वेद तदेव मे
ब्रूहीति ॥ ३ ॥ स होवाच याज्ञवल्क्यः । प्रिया बतारे नः सती प्रियं भाषसे । एहि । आ-
स्व । व्याख्यास्यामि ते । व्याचक्षाणस्य तु मे निदिध्यासस्वेति । ब्रवीतु भगवानिति ॥
४ ॥ स होवाच याज्ञवल्क्यः । न वा अरे पत्युः कामाय पतिः प्रियो भवति । आत्मनस्तु
25 कामाय पतिः प्रियो भवति । न वा अरे जायायै कामाय जाया प्रिया भवति । आत्मनस्तु
कामाय जाया प्रिया भवति । न वा अरे पुत्राणां कामाय पुत्राः प्रिया भवन्ति । आत्मनस्तु
कामाय पुत्राः प्रिया भवन्ति । न वा अरे वित्तस्य कामाय वित्तं प्रियं भवति । आत्मनस्तु
कामाय वित्तं प्रियं भवति । न वा अरे ब्रह्मणः कामाय ब्रह्म प्रियं भवति । आत्मनस्तु का-
माय ब्रह्म प्रियं भवति । न वा अरे क्षत्रस्य कामाय क्षत्रं प्रियं भवति । आत्मनस्तु कामाय
30 क्षत्रं प्रियं भवति । न वा अरे लोकानां कामाय लोकाः प्रिया भवन्ति । आत्मनस्तु कामाय